

IRODALOM

Dr. Luncz Géza: A kopár területek beerdősítésére vonatkozó törvények intézkedései. (La législation sur le reboisement des terrains incultes.) A Nemzetközi Erdészeti Központ kiadása. Berlin, 1940. 264. old.

Az erdőgazdaság előkelő nemzetközi testületénél működő komolytudású, szorgalmas kartársunk ismét olyan munkával gyarapította szakirodalmunkat, amelyek annak jelentős nyeresége, a kis Magyarország részére pedig újabb megbecsülés forrása.

Luncz dr. könyve törvény-elemzés, amely 51 államnak a kopárok beerdősítésére vonatkozó törvényes intézkedéseit tárgyalja. A szerző a jogszabályok azonos vagy hasonló tartalmú szakaszait állítja egymás mellé és az ellentétes rendelkezésekre is rámutat. A magyar törvények intézkedéseit mindenütt megtaláljuk a többi államokéi mellett, igen gyakran a hazaiak jelentőségének a különös hangsúlyozásával.

A kötet öt fejezetre oszlik. Az első rész azokat a területeket tárgyalja, amelyeknek a — legtöbbször közérdekből történő — befásítását a törvény megköveteli. A legjelentősebb szerep azoknak a művelés alatt nem álló területeknek jut, amelyek erdősítésük után a véderdő jellegűt veszik fel. A szerző előbb a futóhomokos területek, a kiszarolt talajok, tisztások, rongtott legelők, tűzvész-pusztította területek kötelező befásítására vonatkozó előírásokat ismerteti és rávilágít arra is, hogy az újabb törvények az erdőben nagyon szegény vidékeken milyen mértékben veszik igénybe a mezőgazdasági művelés alatt lévő (arra rendszerint kevésbé alkalmas) területeket a kötelező erdő- és sorfatelepitések céljaira. Ennél a pontnál kiemelten hangsúlyozza a Magyar Alföld fásítását kötelezővé tevő 1923. évi XIX t. c. úttörő szerepét és jelentőségét.

A második fejezet azt fejtegeti, hogy a törvények kit köteleznek az erdősítési munkálatok végrehajtására. Külön alfejezetek tárgyalják itt az állam, a magánbirtokosok, az érdekesoportosulások szerepét, a bérbeadásának egyik, főleg a gyarmati országokban gyakorolt különleges módját: az ú. n. engedményeket s az erdősítések végrehajtására előírt határidőket. A magánosok kötelezettségei országonként igen különbözők. Nagyon érdekes annak az egybevetése, hogy mit írnak elő a törvények a közérdekből történő erdősítések elvégzésére nézve ott, ahol a birtokos a kötelezettséggel nem terhelhető, mert az erején felüli, vagy érdekeit meghaladó volna. A legkielégítőbb megoldás rendszerint a beerdősítendő kopár területnek az állam részéről történő megszerzése, de ennek a módja — kisajátítás, vétel, meghatározott időre szóló ideiglenes birtokbavétel, engedmény, stb. — országonként más és más, mert az adott gazdasági, pénzügyi, ill. politikai körülmények függvénye. Az is gyakori, hogy az állam a segélynyújtások legváltozatosabb fajtáival ösztökéli a birtokost a munkálatok elvégzésére.

A harmadik szakasz ezeknek az erdősítésre serkentéseknek a különböző módjait ismerteti. A jelentősebbek: államszegély, pénzelőleg, kölcsön, adómentességi kedvezmény; természetbeni segély ingyenes faeseték, famagvak, szaktanácsok nyújtásával; erkölcsi serkentések erdősítési pályázatok kiírásával, stb. Még olyannal is találkozunk (Guatemala), hogy 1000 db ciprus vagy egyéb fafaj csemetéjének a sikeres megtelepítéséért 10 ember mentesül az egyébként kötelező katonai szolgálat alól.

A negyedik rész azokat a törvényszakaszokat elemzi, amelyek a már egyszer sikeresen beerdősített területeket az újból való ekopírosodás ellen kívánják biztosítani, megvédeni. Ezek részben a beerdősítési

tett terület mikénti kezelésére nézve tartalmaznak előírásokat (hézagok pótlása határidőre, stb.), részben pedig bizonyos tilalmak útján védik az erdőt a káros befolyások ellen (legeltetési, tarvági tilalmak stb.).

Az ötödik fejezet a négy elsőben tárgyaltaakat foglalja össze s az azokból adódó következtetéseket vonja le. Ezek szerint a törvényes intézkedések a közzét mindinkább a magánosok érdekei elé igyekeznek helyezni, de egyidejűleg szociálisak is maradnak s a magánbirtokosokra nem rónak elviselhetetlen terheket.

Arra a kérdésre azonban, hogy a tárgyalta országok közül a kopár-fásításra vonatkozóan melyeknek a törvényei ma a legjobbak, a leginkább célravezetőek, tisztán a törvények szövege alapján nem lehet válaszolni. Sőt ahhoz, hogy a tárgyalta törvények végrehajtása során elért gyakorlati eredményeket egybevegyessük, a szerző szerint a vonatkozó országok erdő-földrajzi, éghajlati, politikai, közigazgatási és közgazdasági viszonyait is figyelembe kellene venni, valamint azt is, hogy az illető ország lakóiban milyen mértékben fejlett az erdő iránti szeretet.

A könyv függeléke 50 ország (Algír, Amerikai Egyesült Államok, Angol-India, Argentína, Belgium, Belga-Kongó, Brazília, Bulgária, Columbia, Chile, Dánia, Délafriai-Unió, Finnország, Franciaország, Fülöp-Szigetek, Görögország, Guatemala, Hollandia, Holland-India, Indokina, Írország, Japán, Jugoszlávia, Kanada, Kína, Lettország, Líbia, Litvánia, Luxemburg, Madagaszkár, Magyarország, Marokkó (francia), Mauricius, Mexiko, Nagy-Britannia, Németország, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Porto-Rico, Portugália, Románia, Spanyolország, Svájc, Svédország, Szlovákia, Törökország, Új-Zéland, Uruguay, Venezuela) törvényeiből idézi a kopárak beerdősítésére s a véderdőkre vonatkozó szakaszok szövegét. A magyar törvények közül az 1879. évi XXXI. t.-e. és az 1935. évi IV. t.-e. idevonatkozó intézkedéseit hozza, míg az 1923. évi XIX. t.-e.-et egész terjedelmében közli, sőt azt végrehajtási utasításának néhány §-ával is megvilágítja.

A francia nyelven írt, minden tekintetben kitűnő, gondos munka a külföldi sajtóban is osztatlan elismerésre talált; szívből kívánjuk tehát, hogy *Luncz Géza dr.*, kedves kartársunk zavartalanul dolgozhasson tovább is abban a felelősségteljes feladatkörben, amelyben annyi rátermettséggel képviseli a magyar erdészetet.

M.

HAZAI FOLYÓIRATOK.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. LXXV. köt. 1941.

13—14. sz. *Dr. Kendi Finály I.*: Hogyan született a méter. — *Ifj. v. Bánó L.*: A tűzfalak esztétikája. —

15—16. sz. *Juhász I.*: A füstgázveszteségek meghatározása, különös tekintettel hazai szeneinkre. — *B. Szabó K.*: A Diósgyőr—Kesznyéten közötti 100 kV-os távvezeték.

A Műszaki Világ. V. évf. 1941.

8. sz. *Dr. Árvay J.*: Háborús husvét. — *Dörre E.*: Városrendezési kérdések és a közönség. — *Hoepfner G.*: A tőkeképződés. — *Szőcs J.*: A szakszerű és modern földgáz-gazdálkodásról. — *Lantos Z.*: A magyar mérnökök tartják meg az óhaza számára az amerikai magyarság második és harmadik generációját.

9. sz. *Dr. Árvay J.*: A vásár. — *v. Pétery I.*: A tervgazdálkodás nemzeti előnyeiről.

A Vadászkutya. II. évf. 1941.

4. sz. *Gr. Erdődy R.*: Erdélyi kopó. — *k. Kende M.*: Törzskönyvvezetlen magyarvizslák elbírálása és törzskönyvezése. — *Dr. Ruzicska I.*: A vadászkutya a porcellánban. — *Zoborhegyi*: A kutya szaglása. — *Dr. Forti J.*: A spaniel és idomítása. (Vége)

Az Időjárás. XLVII. évf. 1941.

1—2. sz. *Dési F.*: A szabad felállítású Wild-féle párolgásmérőről. — *Konček N.*: A szlovák meteorológiai szolgálat és a tátralomaicei magaslati obszervatórium. — *Dr. Bacsó N.*: Zord telek Európában és Magyarországon. — *Fábianics F.*: A Balaton hatása a talajmenti levegő hőmérsékletére. — *Dr. Béll B.*: A szabadlégtörési mérések és az aerológiai segédfogalmak felhasználása az időjelző szolgálatban. — *Dr. Bacsó N.*: Magyarország időjárása 1941 január havában. — *Dr. Aujeszky L.*: Légtömegnaptár 1941. januárról.

Bányászati és Kohászati Lapok. LXXIV. évf. 1941.

8. sz. *Dr. Mohi R.*: Iszapgát homokzsákból.

Gazdatisztek Lapja. XLV. évf. 1941.

5. sz. —: A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének évi rendes közgyűlése.

Halászat. XLII. évf. 1941.

4. sz. *Dr. Maucha R.*: A vízi élettér biológiai egyensúlya. (4. k.) — *Dr. Mika F. és dr. Varga L.*: Hazai pisztrángtenyésztésünk irányelvei és kilátásai. (12. k.) — *Ifj. dr. Szabó Z.*: A vízfolyások jellegzeteségei. — *Vásárhelyi I.*: A jégmadár és a vízicickány.

Kémikusok Lapja. II. évf. 1941.

5. sz. *Dr. Kőrösy F.*: Atommagok kémiaja. — *Láng L.*: A magyar gépjárműszerepe a hazai vegyészeti iparban. — *Dr. Medgyesi É.*: Hormonok. — *Sürü J.*: Glicerinneményítéssel.

Kertészeti Szemle. XIII. évf. 1941.

5. sz. *Madarász A.*: Virágot az ablakokba! — *Dr. Éber I.*: Gyökérfejlesztő anyagok. — *Braun A.*: Budapesti kiskertek. — *Doctor Ö.*: Talajmunkák a gyümölcsösben. — *Magyar Gy.*: A gombatrágya.

Köztelek. LI. évf. 1941.

14. sz. —: Az országos mezőgazdasági kiállítás és 50. tenyészállatvásár. — *Grábner E.*: A kukorica és a burgonya fészekműtrágyázásának gyakorlati értéke. — *Pörnczey J.*: Vízfogó barázdákkal az árvíz ellen! — *Dr. Weiser I.*: Az erjesztett takarmányok vizsgálata és megítélése

15. sz. *a. Farkas G.*: Minek köszönhetjük hazai állatállományunk színvonalának emelkedését? — *Dr. Wellmann O.*: Az országos mezőgazdasági kiállítás. II.: A nyugati származású szarvasmarhák. — *Battha P.*: A magyar alföldi szarvasmarhák. — *Thüringer V.*: A lovak. — *e. Dörner B.*: A húsertések. — *Dr. Ötömösy D.*: A mangalica sertések. — *Dr. Schandl J.*: A juhok. — *Báldy B.*: A baromfiak, házinyulak és galambok. — *v. Illésy Z.*: A halászat. — *Toldy M.*: Országos lovas-

mérkőzések, fogatversenyek és kutyabemutatók. — *Dr. Villax Ö.*: Adatok az uborka hazai megtermesztéséhez. — *Dr. v. Erdey J.*: Házilag készíthető köleshántoló.

16. sz. *Farkas A.*: Erdélyi kisgazdaságok épületfelszerelése a földbirtok kiterjedése szemszögéből. — Az országos mezőgazdasági kiállítás. III.: *Fabricius E.*: A növénynemesítés és növénytermesztés kiállítása. — *Dr. Reichenbach B.*: A mezőgazdasági szakoktatás kiállításai. — *Dr. Weiser I.*: A kísérletügyi kiállítás. — *Dörschug T.*: Az erdélyi kiállítás. — *Dr. Mihályi Z.*: Az erdőzet. — *Vantsó Gy.*: A vadászat. — *Dr. Rege K.*: A M. Kir. Kereskedelmi Hivatal és az Országos Mezőgazdasági Kamara kiállítása. — *Rothmeyer I.*: A mezőgazdasági gépkiállítás. — *Dr. Fellner K.*: A kiállítás egyéb csoportjai. — *Battha P.*: A tenyészkiallítás vásári forgalma.

17. sz. *Westsik V.*: A napraforgó termesztése magnak. — *Mohácsi T.*: Kendermag-termesztés. — *e. Dorner B.*: A szárazság és nedvesség elleni küzdelem a mezőn. — *Hiesz J. J.*: Leltári tárgyak értékelése. — Az országos mezőgazdasági kiállítás. IV.: *Fabricius E.*: A M. Kir. Dohány- és Sójövedék kiállítása. — *A. Csaba G.* és *I. Hollósy L.*: A kutyák.

Magyar Fapiac. III. évf. 1941.

14. sz. — —: A kárpátaljai fatermelő vállalatok. — —: A tüzifa-kérdésről.

15. sz. *Dr. Mihályi Z.*: Az erdőmérnök hiánya. — *Szabó Ö.*: A szénkereskedői kijelölések előtt. — *Ráth-Végh K.*: A parkettapiac.

16. sz. *Dr. Földvály L.*: Erdőgazdasági feladatok és kérdések a fel szabadult keleti és erdélyi országrészen.

17. sz. *Dr. Vangel Gy.*: A fapiac mai kérdései.

Magyar Statisztikai Szemle. XIX. évf. 1941.

2. sz. *Dr. Szél T.*: A törvénytelen születések. — *Dr. Lukács K.*: A Balatonmellék népesedése. — *Dr. Heller A.*: A cséplőmunkások munkabére. — *Tekál L.*: Az 1940. évi szüret előzetes adatai.

Magyar Vadászujság. XLI. évf. 1941.

10. sz. *Berényi V.*: A hód. — *Mészáros P.*: Hogyan vadásztak eleink? — *Gy. Takách Gy.*: A sózó rendeltetése és készítési módja. — *P. Horváth R.*: Irtuk a kártékonyokat!

11. sz. *Dr. Szent-Ivány G.*: Foglyainkért! — *Mészáros P.*: A vadászati törvénykezés néhány jogkérdése. — *Vásárhelyi I.*: Új pisztrángfaj a magyar faunában. (Trutta ungeri V.) — *Dr. Panka K.*: Néhány szó az őrgébicsről és a tövisszűrő gébicsről. — *Gy. Takách Gy.*: Hányszor fiadzik a mezei nyúl? — *Nyáry L.*: A Kisbalaton madárvilága régen és most.

12. sz. *Dr. Szent-Ivány G.*: Értsük meg egymást! — *Kontsits P.*: A törvényalkotás sem előbb való a vadászgazdaság országos ügyének kiépítésénél. — *Tabakovits G.*: Megfigyelések.

Mezőgazdasági Közlöny. XIV. évf. 1941.

4. sz. *Herke S.*: A mészben szegény szikések javításáról. — *Dr. Zajtay A.*: Az erjesztett zöldtakarmányok megóvása. — *Dr. Badics J.*: Ábrázolt agrárpolitika. — *Dr. Hévey L.*: A szicíliai földkérdés rendezése. — —: Az aranyfedezet alkonya. — *Takács L.*: A talajmenti fagy

fizikájáról. — —: Homoki vetésforgó kísérletek. — —: Villamosság a svájci mezőgazdaság szolgálatában. — —: Románia gazdasági újjáépítési terve. — —: Argentína súlyos gazdasági problémái.

Nimród Vadászlap. II. évf. 1941.

11. sz. *Zsindely E.*: Az 1940. évi vadásztrófeák bemutatása. — *Mikolás K.*: Farkashajtás. — *Maderspach V.*: A zerge gidó-kora. — *Dr. Forti J.*: „A hangos“ vizsla. — *B. Holtzer L.*: Vadászmadaraink vedléséről.

12. sz. *Dr. Pápa M.*: A királyi vadász. Mátyás király országjárása és vadászatai, (1. közl.) — *Bujtár A.*: Telepítsünk szirti foglyot. — *Dr. Varga E.*: A modern golyósfegyverek és töltények gyakorlati értéke.

Technika. XXII. évf. 1941.

4. sz. *Dr. Diószeghy D.*: A fa hőértéke és eltüzelési tulajdonságai. — *Schmidl F.*: A székesfehérvári kultúrház. — *Fialovits B.*: A MÁV. gőzmozdonyainak történeti fejlődése, (1. k.) — *Borus F.*: A mezőgazdaság villamosítása. — *Dr. Haviár Gy.*: A szolnoki közuti felüljáró híd építése.

Természettudományi Közöny. 73. köt. 1941..

4. sz. — *Kalmár L.*: A Jupiter hodjai. — *Hankó B.*: Az ősi magyar szarvasmarha története és jövője. — *Deseő D.*: Az emberi fogazat romlása. — *Thanhoffer L.*: Az európai kultúra eredményei Közép-Afrikában. — *Kieselbach Gy.*: A takarékos mosás. — *Dr. Erdély-Gruz T.*: Világító festékek. — *Dr. K. Findly I.*: Van-e a lisztben A-vitamin? — *G. I.*: Az álmatlanság leküzdésének legújabb módszere. — *Dr. Erdély-Gruz T.*: Fürdőmedencék vizének tisztántartása.

Vadászet — Halászat. IX. évf. 1941.

7. sz. *Sz. Sándor B.*: Az Országos Vadászszövetségért. — —: A turista ankét tanulságai. — *Vágó A.*: Elmélet és gyakorlat. (2. k.) — *Dr. Janitsáry M.*: A soroksári Dunaág és határos községeinek végleges ármentesítése. (1. k.)

8. sz. *Gr. Festetics P.*: Hogyan lesz a kevésből sok?... — *Dr. Janitsáry M.*: A soroksári Dunaág és határos községeinek végleges ármentesítése. (2. k.)

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

ZEITSCHRIFT FÜR WELTFORSTWIRTSCHAFT. VIII. k. 3—4. sz. 1940/41.

Pavari: Olaszország erdőművelési viszonyai. (Die waldbaulichen Verhältnisse Italiens.) 175—215. old.

Az olasz félsziget különös alakja és tagozottsága egymástól igen elütő életfeltételeket teremtett és ezért az erdőművelés sem nélkülözhet a részletes ökológiai ismereteket, vagyis annak a megvilágítását, hogy az erdőt alkotó növények egyenként és összesen milyen viszonyban állnak a termőhelyükhöz és a környezetükhöz.

Miután az erdő életében az éghajlati tényezők játsszák a döntő szerepet, elsősorban ebből a szempontból kell vizsgálni a kérdést.

A szerző *Mayr* nyomán már 1916-ban megállapította Olaszország erdőtenyészeti öveit (Lauretum, Castanetum, Fagetum, Piceum és A'pinetum), de közelebbi elhatárolásukhoz az Appenin-félsziget adottságait vette tekintetbe és ennek megfelelően *Mayr* adatait némileg módosította.

Felozlatása minden tekintetben megfelelőnek bizonyult és így még 1926-ban megállapította Olaszország jellegzetes erdővidékeinek a határait is. Ezek: az Alpések, a Pó-völgye, az Észak-Appenin, Közép-Appenin, Déli-Appenin a szigetekkel és a Földközi-tenger melléke a macchia-erdőkkel.

Munkája második részében a főbb erdőfélésegeket tárgyalja és ennek során 10 szálerdő-alakot (5 tű- és 5 lomblevelűt), továbbá 7 sárj-és középerdő-változatot ír le.

ALLGEMEINE FORST- UND JAGDZEITUNG. 1941. 4. sz.

Zimmerle: Mégegyszer a száalalásról, (Nochmals zur Plenterwaldfrage.) 85—124. old.

A szakirodalomban sokat vitatott kérdés végleges eldöntését igen fontosnak tartja. Bevezetőül azokat az előfeltételeket világítja meg, amelyek a száalalás üzeme a termőhellyel, ill. a fafajjal szemben támaszt és ezzel kapcsolatban kiegészíti a száalaló erdőgazdaságok elterjedésére vonatkozó statisztikát a délnémetországi, ausztriai és svájci adatokkal.

Behatóan foglalkozik a vizsgálati módszerekkel, amelyek főleg a kísérleti terület nagyságára, a felvételek kivételére, a magassági és hozadékosztályok megállapítására vonatkoznak. Részletesen ismerteti az újabb kutatások eredményeit és ezek során különösen az Obertahl nevű württembergi állami erdőgazdaságból származó törzselemzések és növekedésvizsgálatok érdekes eredményeire hívja fel figyelmünket.

A munka tulajdonképeni célja azonban a száalaló erdő felépítésének a tisztázása és ezen az alapon az egykorú szálerdővel — illetőleg a száalaláshoz közeledő formáival — való szembeállítás. *Flury* meghatározása t. i. — bár bizonyos, a termőhely és vastagsági osztály szerinti fajtomegkülönbségeket is mutat — inkább csak erdőművelés- és életteni.

A szerző megállapításai szerint a száalaló üzemek jellemzésére a svájci törzsszótályozást is jól fel lehet használni, még inkább azonban a *Liocourt*-féle törzselosztási törvény alapján felállított osztályokat. A rendelkezésére álló adatok alapján néhány példával is megvilágítja eljárását, de hangsúlyozza, hogy a száalaló erdők pontos jellemzése még további vizsgálatokat igényel. Ezekre azért van szükség, mert csak részletes adatok alapján lehet eldönteni, mennyiben előnyösebb a száalalás mint a szálerdő vagy egyéb üzemmód. Mindezideig azonban a száalaló erdőnél sem a magasságbeli növekvés, sem a termőhelyi osztályozás nem történt egységes alapon és így az eredmények nem adnak lehetőséget az összehasonlításra különösen abban a tekintetben nem, hogy mennyivel értékeesebb az egyik vagy másik üzemmódban nevelt törzsek faanyaga.

DER DEUTSCHE FORSTWIRT. 1941. 27/28—31/32. sz.

V. Grone: Az egységes birodalmi erdészeti igazgatás és a magán-erdőgazdaság. (Einheitliche Reichsforstverwaltung und Privatwaldbesitz.) 255—256. old.

A f. évi február hó 20-án megjelent kormányrendelet értelmében a birodalmi erdőmester az ellátás- és földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg a német erdészeti igazgatást teljesen új alapokra fektette. Ennek értelmében a *Reichsforstamt* feladata az erdészeti törvényhozás, az állami

erdők feletti felügyelet gyakorlása, a kinestári erdőgazdaságok kezelése és — a birodalmi termelői renddel (*Reichsnährstand*) egyetértően — a magánerdőgazdaságok irányítása.

A *Reichsnährstand* hatásköre alá tartozó erdőhivatalok megszüntetésével a rendelet elejét veszi a felesleges párhuzamos intézkedéseknek, illetőleg gyakori hatásköri összeütközéseknek és nagy mértékben egyszerűíti az igazgatást is. Az állami erdőhivataloknál és a *Reichsforstamt*-ban — mint az igazgatás közép- és felsőfokú szerveinél — a termelői rend érdekkörébe tartozó magánerdők ügyeit továbbra is a *Reichsnährstand* erdészeti személyzete intézi, (a mindig tiszteletbeli állást betöltő elnökök vezetése alatt!) és az állami szervek csak a magánbirtok érdekvédelmével egyetértésben adhatják ki a magángazdaság irányítására vonatkozó rendelkezéseiket, míg felügyeleti és törvényhozási tekintetben továbbra is csak az egész birodalomra kiterjedő általános szempontok irányadók.

Ehrlich: Időszerű erdőtűz-kérdések. (Aktuelle Waldbrandfragen.) 258—260. old.

Az erdőtűzek elleni védekezés legfontosabb *tartós* biztosítéka az elegyes állományok nevelése. A megoldás szempontjából különösen az utak, nyiladékok és tűzveszélyes területek tisztántartása, esetleges felszánítása, valamint megfelelően épített és kifogástalanul működő megfigyelő tornyok a legfontosabb előfeltételek. A tüzet legjobban gallyal való csapdosással lehet elfojtani, de ha nagy méreteket öltött, az ellentűz alkalmazásától sem szabad visszariadni.

Miután a fokozott óvintézkedések ellenére is évente sokezer ha-nyi erdőterület esik a tűz áldozatául, az erdőtűzek elleni *biztosítást* is korszerű alapokra kell fektetni.

Huber: A lückereg hánthatóságának az élettani vizsgálata. (Physiologische Untersuchungen über die Schälbarkeit der Fichtenrinde.) 273—278. old.

A eszernyanyagok gazdaságos felhasználására való törekvés szükségessé tette annak a megállapítását, hogy a Németországban eszerzés szempontjából elsősorban számbajövő lückéreggel kapcsolatban melyik a legmegfelelőbb hántási idő és eljárás. A szerző az ú. n. *hántási ellenállás* számszerű értékelésére egy igen egyszerű és mégis elmés szerkezetet állított össze. Ez nem más, mint egy kis rúgós mérleg, amelynek a kampójába kell — egy fogaskerék közbeiktatásával — a törzsekről egyforma szélességben metszett kéregszalagok végét beakasztani; a fejtéshez szükséges erő a mérleg mutatóján grammokban közvetlenül leolvasható.

A szerző vizsgálatai szerint a *nedvkeringés megindulása nem annyira a melegnek, mint inkább a napfénynek a függvénye* és a törzsek nem a tövüktől, hanem a koronájuktól kezdődően válnak nedvűsakká. A kéreg a nedvkeringés meginduláig egészen augusztus végéig fejthető, csak július elején észlelhető egy nagyobb mértékű visszaesés, amit valószínűleg az idéz elő, hogy ekkor kezdi meg a kambium az őszi fapászta termelését.

Érdekes a szerzőnek az a megállapítása is, hogy a hántási ellenállás mértéke nem annyira a kambium nedvtartalmától, mint inkább a benne felhalmozott tápanyag-mennyiségtől és működésének a folyamatától függ. Ezt meggyőzően igazolták a gyűrűzési kísérletek is, mert a közepükön meggyűrűzött, álló törzsek alsó részében — ahová pedig a gyökérből elegendő nedvesség jutott — csakhamar megszünt a kéreg hánthatósága, míg a gyűrű feletti — tehát a koronából bőséges táplá-

lékhoz jutó — részen a kérget tovább is jól lehetett fejteni. Az is nyilvánvaló tehát, hogy ha a kambium bőüregű és táplálékban gazdagabb sejteket termel (tavasszal) könnyebben lehet a kérget lefejteni, mint amikor az őszi pásttát hozza létre.

Kienitz: Az erdőtüzek leküzdése. (Zur Waldbrandbekämpfung.) 278—280. old.

Az eredményes küzdelem előfeltételei: 1. az utak, nyiladékok tisztántartása, esetleg felszántása és a legjobban veszélyeztetett állományokban minden gyúlékony anyag (száraz álom, galyak stb.) eltávolítása. 2. Állandó és pontos távbeszélő szolgálat. 3. A tűz leküzdését vezető erdőtiszt rendezéseinek a célszerű és eredményes továbbítása (kerékpárosok stb.). 4. A tűz eloltására szolgáló galyakon felül kellő számú ásó, lapát, fejsze és szükséges az esetleges nagyobb veszélyek elhárítására. Szükség esetén az ellen- vagy előtűz alkalmazásától sem szabad visszariadni.

SCHWEIZERISCHE ZEITSCHRIFT FÜR FORSTWESEN. 1941. 4/5. sz.

Schneider: Tanulmányút a sumátrai őserdőkben. (Exkursionen in sumatranischen Regenwald.) 89—101. old.

Az egyébként nagyon érdekes és kitűnő fényképekkel kísért leírást — tőlünk távolálló tárgya miatt — részletesebben nem ismertethetjük.

Pallmann és Siegrist: A fa, mint belföldi vegyi nyersanyag. (Das Holz als landeseigener chemischer Rohstoff.) 112—123. old.

A háború a szénben, olajban és papírban egyaránt behozatalra szoruló Svájc ellátását is kemény próba elé állította és óriási mértékben megnövelte a fának, mint egyik leghasznosabb póttanyagnak a jelentőségét.

A szerző a rövid statisztikai bevezetés után — amelyből megtudjuk, hogy Svájc 3,3 millió m³-nyi évi fatermése csak 1/6 részét fedezi az ország évi energiaszükségletének — részletesen foglalkozik a fa vegyi felhasználásának a lehetőségeivel. Az egész fatermelésnek egyharmadát, mint tüzfát használják fel a fogyasztók, de — éppen a háborús szükség következményeként — rohamosan növekszik azoknak a motoroknak a száma, amelyekhez a közvetlenül fából vagy faszénből nyert gáz szolgáltatja a hajtóerőt.

A cellulóz- és papíripar teljes szükségletét csak túlhasználattal tudná a kis ország fedezni, ettől azonban — érthető okokból — a felelős intéző körök a lehetőség szerint tartózkodni kívánnak. A fa eszeppfolyósítása még további kísérleteket igényel, de eleukrosítása már megoldottnak tekinthető és a szerző erre vonatkozó adatai igen érdekesek. A bizonytalan jövőre való tekintettel, a fagazdálkodás terén — az önellátás biztosítása céljából — a legmesszebbmenő *tervegazdálkodás* megvalósítását követeli.

INTERNATIONALER HOLZMARKT. 1941. 13—14/15. sz.

Schimitschek: Az erdővédelem kérdései a Közékelet déli vidékein. (Fragen des Forstschutzes im Südostraum und im Nahen Osten.) 13. sz. 11—16. old.

A szerző egy évig a török erdészeti főiskola tanára is volt és ez alatt az idő alatt bőséges alkalma nyílott a címben megjelölt kérdéssel

való beható foglalkozásra. A helyszínen végzett tanulmányainak az eredményeképen megállapítja, hogy az erdőnek a Közéleleten történet nagymértékű visszaszorulása 6 főokra vezethető vissza. Ezek: 1. az erdő felégetése szántó nyereséje céljából; 2. az erdei legeltetés; 3. az erdő felégetése legelőnyerés céljából; 4. botolás, kéreghántás és gyűjtősfatermelés; 5. a rendszeretlen lombtakarmánygyűjtés és 6. a pusztító fahasználat. A leíráshoz mellékelte néhány fénykép valóban beszédes bizonyítéka annak, hogy a tudatlanság, nemtörődömség és kapzsiság rövid néhány év alatt milyen szinte helyrehozhatatlan károkat okozhatnak.

A szerző nézete szerint a javítás első teendője a meglévő erdők védelme és fenntartása, illetőleg termőképességük növelése. További eredményekre (a bokrosok és sarjerdők jövedelmező szálardókká való átalakítása, a kopárok befásítása) csak akkor lehet számítani, ha az erdőfenntartás állami feladatának a biztosítását mindenütt megfelelő taglétszámú erdőtisztí kar veszi a kezébe.

Hafner: A tartamos gazdálkodás műszaki segédeszközei a Délkelet erdeinek a feltárásánál. (Die Technik im Dienste der Nachhaltwirtschaft bei der Erschliessung der Forste des Südostens.) 13. sz. 16—20. old.

A régebbi pusztító tarolásokat felváltó rendszeres gazdálkodás egyik legfontosabb feltétele a feltárás, amely megfelelő szállító berendezéseket igényel.

A szerző beszámolójából megtudjuk, hogy a nagyobb üzemek már a Balkánon is korszerű eszközöket (légtömlőskerekű szekereket, hernyótalpas vontatókat, teher-gépkocsikat, motoros csigákat, gőz- és motoros vontatású vasutakat, sőt sodronykötélpályákat) építenek a gazdaságosabb kihozatal elérése céljából, ami a jövedelmezőség növelésével a beltetesebb kezelést teszi lehetővé.

Fröhlich Gy.: A feltáratlan erdők kihasználásának a műszaki segédeszközei. (Die Technik im Dienste der Forstbenützung in unaufgeschlossenen Forsten.) 13. sz. 20—21. old.

A délkeleteurópai erdők fokozatos feltárása a megfelelőbb szállító berendezések alkalmazásával vált csak lehetővé. Különösen az erdei vasúthálózat kiépítése jelentett hatalmas lépést ezen a téren és tette lehetővé a gazdaságosabb — részben már gépi erővel végzett — kihasználást.

JOURNAL OF FORESTRY. 1941. 2—3. sz.

A folyóirat tekintélyes, több mint 10 ívnyi 2. füzete teljes egészében az Amerikai Erdészek Egyesületének az 1940 december 18-tól 21-ig terjedő időben tartott és fennállásának 40. fordulóját ünneplő közgyűléséről elhangzott 40 előadás szövegét, valamint a különbizottságok jelentését tartalmazza.

Ez az anyag — bár nagyrészen idegen számunkra — igen sok olyan részletet tartalmaz, ami általános érdeklődésre tarthat számot. Az Egyesületnek kétségtelenül oroszlanrészre volt abban, hogy az amerikai erdészet a század elejétől kezdve, szűdületes arányokban fejlődött. 1905-ben az Egyesült Államoknak még csak erdészeti középiskolájuk sem volt és ma már 26 egyetemi karon és önálló főiskolán történik — részben teljes 5 évi tanulmányi idővel — az erdőtisztek kiképzése.

Az előadásokból is megállapíthatjuk, hogy az Egyesület figyelme az erdőgazdaság egész óriási területére kiterjed és egyformán gondja van a szövetségi, állami, községi, társulati és paraszt-erdők fenntartására, kezelésüknek és igazgatásuknak a fejlesztésére, a legelőgazdaság, termé-

szétvédelem, vadászat és halászat korszerűsítésére, de tevékenyen részt vesz az erdészeti törvényhozás munkájában és különösen a szakoktatás további kiépítésében.

Az előadások közül kettőt különösen is ki kell emelnünk (*Lindh: Parachuting Fire Fighters; Godwin: The Parachute Method of Fire Suppression*), mert ezek az ejtőernyőnek az erdőtüzek leküzdésében való szerepét tárgyalják, számos érdekes adattal és jólsikerült fényképpel, amelyek meggyőzően igazolják, milyen komoly eszköze lehet a kultúrának is az újabb időben olyan nagy híre szert tett hadi felszerelés.

A 3. füzetből a következő két közleményt kell megemlítenünk:

Fritz: Erdészeti főiskolai hallgatók faipari tanoncgyakorlata. (Industrial Apprentice Training for Forestry Graduates.) 288—300. old. A szédületes arányokban fejlődő amerikai faipar egyre nagyobb tudományos felkészültséget kíván a vezetőitől. A szerző nézete szerint az erdészet kötelessége, hogy a szükséges szakembereket ezen a téren is a közgazdaság rendelkezésére bocsássa és ezért kívánatosnak tartja, hogy az erdészeti főiskolák hallgatói közül azok, akik a faiparban óhajtanak elhelyezkedni, már a tanulmányidő alatt különös kiképzésben részesüljenek és — az érdekelte vállalatok, esetleg az állam támogatásával — megfelelő gyakorlatot szerezhessenek a korszerű üzemekben, jövőendő pályájukhoz.

Costello és Turner: A növényzet megváltozása az állatállományok a legeltetett területekről való kizárása után. (Vegetation Changes Following Exclusion of Livestock from Grazed Ranges.) 310—315. old.

Néhány érdekes fényképpel is bizonyítja, hogy a növényzet kialakulását a legelő állatok faja nagymértékben befolyásolja és birkák után pl. egészen más lesz a gyeptakaró összetétele, mint ha szarvasmarha járt a legelőn.

LES A DREVO. 1941. 13—16. sz.

Kriska: Az erdészeti igazgatás egyszerűsítése. (Jednotná zpráva lesov a jej vyhody.) 13. sz. 1—2., 14—15. sz. 6—7. old.

A szerző behatóan foglalkozik a szlovák erdőgazdaság új célkitűzéseivel és érdekes fejtegetései során arra a következtetésre jut, hogy az erdő egyre fokozódó közgazdasági jelentősége a liberális irányelvek teljes megtagadását követeli, mert a további fejlődés lehetőségét csak a közérdek előtérbe való helyezése biztosíthatja. Ennek értelmében kifejezésre kell jutnia a készülő új szlovák erdőtörvényben is, amelynek egyik legfontosabb feladata lesz, hogy az állami ellenőrzést az összes erdőkre kiterjessze és egyesítse az igazgatást a kezeléssel. Ezt az utóbbi kívánalmat a szerző különösen fontosnak tartja és részletesen megokolja, milyen előnyök várhatók tőle az erdőgazdaság minden vonatkozásában.

A lap 14—15. és 16. száma a szlovákiai erdő- és fagazdasági tanácsnak f. hó 2-án tartott közgyűléséről számol be.

Dr. Ing. Zaľko elnök megnyitójában rövid visszapillantást vetett a tanács eddigi működésére és az erdészet, illetőleg fagazdaság terén a fokozott okszerűsítés és belterjesség bevezetését követelte.

Fridrich főtitkár részletes adatokkal világította meg Szlovákia fagazdasági helyzetét, amely — az egyre növekvő fakereslet következtében — igen jelentős fejlődésen ment keresztül. Az évi 5 millió m³ fa-termés 80%-a kivitelre kerül és ennek 72%-át Németország veszi fel. Természetes tehát, hogy Szlovákia gazdaságpolitikája minden tekintetben a német birodalomhoz igazodik és tevékeny részese kíván lenni a német vezetés alatt kialakítandó nagytér-gazdálkodásnak.

LA RIVISTA FORESTALE ITALIANA! 1940. 11—12. sz.

Stigliani: Az erdei utak. (Le strade forestali.) 493—501. old.

A feltárás gazdasági jelentősége egyre fokozódik. A szerző az útépítés főbb eljárásait, a fenntartásnál figyelembe veendő szempontokat s a vonatkozó törvényes intézkedéseket ismerteti, végül pedig az erdei termékeknek a sodronykötélpályán, vízi és erdei-úton történő továbbításnál való szállítási költségeit hasonlítja össze.

Tiraboschi: A lombardiai fásítások és hasznuk. (Le alberate lombarde e loro produttività.) 502—509. old.

Az alkalmazott fánemek között legáltalánosabb a platán. Igen elterjedtek az alacsony törzsű fűz, nyár és éger-sorfák, ezek közül helyenként néhány magasabb törzsű nyár, szil, tölgy emelkedik ki. A fásítások legfontosabb gazdasági jelentősége, hogy tűzifával teljesen ellátják a vidéket.

MEXICO FORESTAL. 1940. 9—10. sz.

Quevedo: A panzacoala-i arborétum Coyoacán-ban. (El Parque Arboreto de Panzacoala en Coyoacán.) 79—84. old.

Mexikóban Panzacoala város határában létesült az első állami esemetekert, amely később igen jelentékeny arborétummal is bővült. A szerző, aki ma a mexikói államerdészeti igazgatás főnöke, Európában — különösen a francia Alpesebben és a Karsztokban — a kopárfásítási eljárásokat tanulmányozta s a látottak hasznosításával rendezte be a panzacoalai telepet, amely ma a Mexikó és Puebla (Vera-Cruz) városok között vonuló hegyvidék kopár területeinek a fásításához szolgáltatja a szükséges esemeteket. Az erdősítésekhez elsősorban *Pinus* fajokat használnak. Az arborétumban mexikói őshonos s ott meghonosított fajokokat tenyésztenek, ezek közül a szerző sok *Fraxinus*, *Castanea*, *Aesculus*, *Ulmus*, *Araucaria*, *Ginkgo*, *Ailanthus*, *Quercus*, *Taxodium*, *Abies* és *Pinus*-féleiséget sorol fel. Az arborétum a Santa Fe-ben lévő erdészeti iskola tanulmányi céljait is szolgálja.

Quevedo: A taxodiumok és más nevezetes fánemek Mexikó köztársaságban. (Los Taxodium de la Republica Mexicana y otros Arboles Notables.) 90—93. old.

A *taxodium* Mexikó nemzeti fája, főként a *Taxodium mucronatum* és a *Taxodium distichum* elterjedtek. A szerző ezeken kívül a *Populus canadensis*, *Salix babylonica*, *Salix lasiolepis*, *Bombax ellipticum*, *Abies religiosa*, *Pinus ayacahuite*, *Pinus Hariwegii*, *Abies pectinata*, *Ficus bonplandiana*, *Ficus padifolia* és *Fraxinus mexicana* belföldi szerepét is ismerteti.

REVISTA PADURILOR. 1940. 12. sz.

Peteut és Cretzoiu: Második kiegészítő közlemény a Déli-Kárpátok és a Duna között elterülő erdők növényvilágáról. (A doua contribuțiune la cunoașterea florei padurilor dintre Dunare și Carpații Sudici.) 761—773. old.

65 virágos és edényes virágtalan növénynek s azok több változatának a rendszerbe foglalt felsorolása.

Ratan: Több erdő közös üzemterve. (Amenajament comun cu continutate.) 774—784. old.

Több birtokos tulajdonában lévő több kisebb erdőt közös üzemterv szerint is lehet jó eredménnyel kezelni, amint ezt a szerző felemlítette kísérlet is igazolja.

Malaiseu: Rétegelt lemezgyártás. (Fabricarea furnirului.) 785—795. old.

A szerzőnek a lapunk előző füzetében (234. old.) ismertetett tanulmányát kiegészítő cikk, amely a lemezek és a berakott fa temesvári piaci árait is közli.

Cotta: Egy rendkívüli szarvasagancs. (Un trofeu exceptional de cerb.) 796—798. old.

Moldvában az egyik állami erdőben olyan hatalmas szarvasbika került terítékre, amelyiknek a 18-as agancsa a Nadler-féle pontozás szerint 228,1 ponttal új világrekordot jelent. A szerző az agancs fényképét is közli.

HRVATSKI ŠUMARSKI LIST. 1941. 3—4. sz.

Neidhart: A logarlée alkalmazása a sokszögvonal különbözőzeteinek a kiszámításánál és egyéb számtani képleteknél. (Računanje koordinatih razlika u poligonskim vlačima kao i nekih drugih izraza logaritmickim računalom.) 72—99. old.

A „Nestler 21 Z“ (Zagreb) jelzésű logarlécet ismerteti, amelyet valamennyi mérnök előszeretettel alkalmaz a gyakorlatban. Csak az erdészek és mezőgazdák idegenkednek tőle, pedig még a középiskolások is használhatják a logaritmusszámításoknál. Kitűnő szolgálatot tesz a rönkök közbözésénél is. Előnyeit számos ábrával és táblázattal bizonyítja.

Vajda: A jogtalan fahasználat okai és orvoslási módjai. (Uzroci bespravne sječe drveta i njihovo uklanjanje.) 100—105. old.

A szerző mint az ogulini erdőigazgatóság vezetője a saját kerületére vonatkozólag statisztikai adatokkal kimutatja, hogy az erdőpusztítás nemzetgazdasági veszedelemmé vált már, különösen Jugoszláviában. Az erdei károk csak az ogulini kerületben évente több millió P-t tesznek ki emelkedő irányzattal. A legtöbb falopást a falusi lakosság követi el, újabban már felbujtásra is. A háttérben meghúzódók a közvetett károsítók, övék a nagyobb haszon büntetlenül, de annál búsásabban. A megítélt pénzbüntetések nagyon felszaporodnak a mert 90%-uk nem hajtható be, időközönként sommásan elengedik őket. Az a körülmény, hogy a vagyonközségi, községi és közbirtokossági erdőkben elkövetett károsítást a törvény kihágásnak minősíti s csak az állami erdőkben elkövetetteket tekintti büntetettnek, megzavarja a lakosság észjárását úgyannyira, hogy a fatolvaj minősítést politikai bosszúnak tekintik.

Gyógymód: 1. Átszervezni az erdészeti büntető eljárást és a csendőrségi szolgálati szabályzatot úgy, hogy a közvetett bűnöst is büntessék bírói eljárás útján. 2. Általános amnesztiát nem szabad adni, csak egyénenként s azt is csak kivételes esetekben. 3. A vagyonközségi, községi és közbirtokossági erdőkben elkövetett károk is lopásnak minősítendők.

Az évi fahozamot helyes arányba kell hozni a tényleges faszükséglettel. Az ogulini erdészeti közigazgatási kerületben pl. 58.000 ha az erdő s rendszeres erdőgazdálkodást 29.000 ha-on lehet fűzni 130.500 m³ évi fa-

hozammal, ami csak részben fedezi a lakosság, a közintézetek és ipar- és kereskedelmi vállalatok évi 314.000 m³ összes faszükségletét. Az erdei fűrészek évi faszükséglete 165.000 m³, tehát aránytalanul sok a fűrész és a fakereskedő. Minthogy a fahozam csak évtizedekre terjedő gondos erdőgazdálkodással emelhető fokozatosan, világos, hogy a fagogyasztást kell csökkenteni. Elsősorban a lakosság épület- és tüzfűtésigénye csökkentendő ki s csak a többlet engedhető át a fűrésziparnak és a fakereskedőknek. Minthogy számuk túl nagy, le kell szállítani azt, illetőleg faszükségletük csökkentendő a rendszeres gazd. tervek alapján termelhető fahozam mennyiségéig.

Francisković: Szociális irányzat a korszerű erdészeten. (Socialne tendencije u modernom šumarstvu.) 125—140. old.

A jugoszláv erdészek 1939-ben területileg tanulmányozták Németország erdészeti viszonyait. A tanulmányúton résztvett a szerző is, aki *Lemmel* (Eberswalde) és *Dietrich* (München) tanárok előadásai alapján ismerteti a Harmadik Birodalomban az erdészeti igazgatásnál és az erdőgazdaság irányításánál ma fennálló elveket. A legnagyobb jövedelem elérése helyett az ország faszükségletének a hiánytalan fedezése a legfőbb cél. Az erdőgazdaságnak a mezőgazdasághoz való viszonya is megváltozott: amelyiknek a terület *jobb* megfelel, azt kell előnyben részesíteni, de ügyelni kell a *közgazdasági egyensúlyra* is. Az erdő a nemzet egyik legfontosabb erőforrása. A németek jelszava: „Egészséges országban élhet csak egészséges nemzet“. Az erdőnek tehát a reá háramló szociális feladatokat is teljesítenie kell. Az erdő befolyása a talajra és éghajlatra ismeretes. Az erdei lakosok egészségesek, szívósak és megbízhatók, józanok s nem fecsegők; ilyen emberekre van szüksége a mai Német Birodalomnak. Szerény igényeik kielégítésében segítségükre kell lennie minden tényezőnek, tehát az erdészeten is. Ez a korszerű erdészet kulturális hivatása s hogy ezt és a vele kapcsolatos szociális feladatokat teljesítse, önzetlenül, elsősorban a *közérdeket* kell szolgálnia.

Kajfež: A Philipp-féle fatermési táblák. (Philippove prirasno-prihodne skrižaljke.) 141—148. old.

Baden német tartomány kormánya fatermési táblákat adott ki hivatalos használatra; ezeket *Philipp* a kísérleti állomások adatainak a felhasználásával állította össze. A szerző csak a tölgyre vonatkozó táblázatot ismerteti. *Philipp* az állományok megfelelő termőhelyi osztályba való sorozásnál nem a fatömeget, hanem az *átlagmagasságot* veszi alapul s ezt igen helyesen avval okolja meg, hogy a kis próbaterek fatömege nem olyan biztos támpont a termőhelyi jószág megítéléséhez, mint az *átlagmagasság*.